

СТАТУС НЕВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Виноградської Ю. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д. філол. наук, професор Швачко С.О.

Наше сьогодні характеризується глобалізацією міжнародного спілкування, розвитком нових технологій, а також міжмовною та міжкультурною комунікацією. Природа мовлення вивчається в руслі когнітивного та дискурсивного, невербального та вербального, екстралінгвістичного та інтралінгвістичного. Лінгвісти все більше фокусують увагу на вивченні феноменів невербального спілкування.

Невербаліка є об'єктом лінгвістичного, психологічного, соціологічного, дискурсивного аналізу [1,5]. Невербальні компоненти комунікації є невід'ємною частиною процесу спілкування, тому що їхнє інформативне навантаження адекватне інформативності вербальних засобів, а іноді і перевищує її, у залежності від екстралінгвальних умов комунікативної ситуації.

Мовчання є предметом вивчення фізіології, нейрофізіології, філософії, біології, соціології, етики, лінгвістики. Невербальна поведінка людини вказує на її психологічний стан, а мовчання як силенціальний знак є стратегічним компонентом комунікації діяльності людини. Як феномен невербального спілкування мовчання виконує комунікативну, перцептивну та інтерактивну функції. Мовчання пов'язано з нормами поведінки соціуму, потребує певних навичок та вмінь.

Аналіз англومовного художнього дискурсу вказує на те, що домінуючою функцією силенціального ефекту є позначення емоційності.

Англومовний художній дискурс – це своєрідна семіотична система, яка є поліфункціональною, багаторівневою і глобальною [2,63].

Невербаліка має як підсвідомий, так і регульований запланований характер; феномен мовчання реалізується як спонтанно, так і заплановано.

Мовчання як семіотичний феномен невербаліки – це своєрідний субститут смислу висловлювання, який експлікує поведінку, наповнює мовлення новим емоційним змістом. Відомо, що знак виступає в ролі замітника іншого предмета і використовується для одержання, зберігання, перетворення та передачі інформації.

Невербальні засоби комунікації обіймають усмішку, сміх, характер дихання, контакт очей, міміку, дотики, запахи, зміну кольору шкіри, нервозність, жести, погляд, паузи, неузгодженість інформації, яка поступає різними каналами, а також малюнки у текстах, креслення, шрифти, курсиви, фарби, графічні знаки, що є об'єктом вивчення пара лінгвістики, теорії мовлення, дискурсу тощо.

Спектр невербальних засобів досить широкий, оскільки він охоплює різні реакції [1,27] – кінетичну (мова тіла, манера вдягатися, зачісуватися, грюкання дверима, поскрипування та ін.); такесичну (плескання, потиск руки, поцілунок, доторкання); мімічну (виразні рухи обличчя); психофізіологічну (плач, сміх, зітхання, кашель, зміна кольору обличчя, як то зашарітися або збліднути та ін.) та просодичу (різні характеристики голосу).

Лексичний каркас номінацій представлено групами ключових дієслів та іменників, що виділено за критерієм об'єкту опису – просодичного, кінетичного або проксемічного комунікативного компоненту:

для репрезентації просодичного компоненту застосовуються ключові дієслова *to say, to tell, to speak, to sound etc* та ключові іменники *voice, words, tone etc*;

кінетичний компонент номінується ключовими дієсловами *to look, to smile, to gesture, to touch, to point, to wink, to nod, to raise, to shake etc* та ключовими іменниками *arm, hand, finger, head, foot, eyes, face, lips, look, smile, glance, gesture etc*;

для номінації проксемічного компоненту використовуються ключові дієслова *to move, to turn, to step, to lean etc*.

До складу ключових виразів, які також передають невербальні компоненти у перекладі, входять наступні: *to raise one's brows, to lay a hand on smb's hand (shoulder), to lift one's head, to shake one's head, to fix smb. with eyes, to press one's hand etc*.

Таким чином, проведене дослідження відкриває перспективу подальшого аналізу невербальних складових діалогічного дискурсу.

1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 160 с.
2. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. – Х.: Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 300 с.

Виноградська, Ю.О. Статус невербальних засобів у художньому дискурсі [Текст] / Ю.О. Виноградська; наук. кер. С.О. Швачко // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 88-89.